

Er man *maksimalist*, ønsker man, at religion omfatter alt i både det offentlige og private rum, dvs. alt lige fra påklædning og børneopdragelse til politik og uddannelse osv.

For *minimalisten* derimod vil religion kun fylde en lille del i personens liv.

Der er her tale om en skala fra at være super-maksimalist til at være super-minimalist. Et eksempel på en minimalist kan være en person, der betegner sig selv som kristen, men som kun går i kirke juleaften og ikke ellers interesserer sig for sin religion. Et eksempel på en mere maksimalistisk holdning kunne være folkekirke-kristne, som lever efter de kristne værdier, støtter folkekirken aktivt, og som deltager i den offentlige debat om fx kirkelig vielse af homoseksuelle.

Maksimalisme- og minimalisme-diskussionen har ikke noget med tekstforståelse at gøre (altså, om man læser Bibelen fundamentalistisk eller eksistentialistisk), og man kan derfor sagtens forestille sig, at maksimalisten udtaler sig positivt om vielsen af homoseksuelle.

Det er meget forskelligt, hvordan og hvor meget forskellige landes regeringer blander sig i befolkningens religiøsitet. I de fleste lande i Europa har statsmagten en minimalistisk rolle, idet den ikke blander sig ret meget i folks religiøsitet. Saudi-Arabien derimod har et maksimalistisk synspunkt, idet kønsadskillelse, klædedragt, ægteskab og alkohol bestemmes og begrundes ud fra religiøse hensyn. Et land som USA ligger et sted derimellem, hvor fx abortlovgivning er streng med henvisning til religiøse holdninger.

Jan Hjärpe: Indhold, funktion og engagement

Den svenske forsker Jan Hjärpe har udviklet en model, der uddyber nogle af de aspekter, som berøres i minimalisme-maksimalisme-modellen. Han skelner mellem: Indhold, funktion og grad af engagement. Hans model er oprindeligt brugt i forbindelse med analyse af muslimer, men den kan bruges til at analysere alle trossamfund.

På indholdssiden definerer han *modernisten* og *traditionalisten*. Traditionalisten har konservative tolkninger, hvorimod modernisten vil forsøge at tilpasse tolkninger til tiden.

Begreberne *sekularist* og *islamist* drejer sig om, hvor meget religion skal fylde på samfundsplan. Sekularisten ønsker at adskille religion og politik, hvor islamisten/ikke-sekularisten ønsker at religion og politik er to sider af samme sag. Når Jan Hjärpe bruger ordet "islamist" om denne holdning skyldes det som sagt, at han analyserer muslimer.

Endelig vil man inden for den enkelte religion også finde personer med vidt forskelligt engagement.

Tabel 2: Jan Hjärpes model

Indhold	Modernist	Traditionalist
Funktion	Sekularist	Islamist /ikke sekularist
Engagement	Entusiasme – ligegyldighed – afstandtagen	

Jan Hjärpes model er god, hvis man vil påvise, at uenigheder mellem forskellige mennesker ikke kun defineres ud fra, om man er kristen, muslim eller jøde. Derimod vil tekstsyn, altså hvordan man tolker indhold, og religionens funktion i forhold til politik og den enkeltes engagement, spille en langt større rolle. Man kan derfor forestille sig, at en modernistisk, sekulær, ligegyldig kristen og muslim vil have meget mere til fælles end en traditionalistisk, islamistisk/ikke-sekulær, entusiastisk trosfælle.

Holdning til omverdenen

Det følgende handler om en række religionssociologiske begreber, som er nyttige, når man vil lave en religionsfaglig analyse af den troendes holdning til omverdenen.

Os og dem

Når man taler om andre mennesker eller religiøse grupper, kan der være en tendens til, at man forsøger at dele verden op i *os* og *dem* og gøre "de andre" stereotype, dvs. ens. Det kan man kalde *essentialisme*. Det betyder, at man til lægger *den anden* nogle bestemte egenskaber. Et lignende eksempel kunne være eventyr, hvor personer i bestemte roller har bestemte karaktertræk og bestemte fjender: den onde stedmoder, den gode prins osv.

Der er mange årsager til, at man forsøger at dæmonisere eller idealisere "den anden". Én af årsagerne til, at man dæmoniserer "de andre", kan være, at man ligner "fjenden" og har brug for at distancere sig fra "de andre". En anden årsag kan være konkurrenceforhold, som gør, at man vil markere sig over for den anden. Hvis man går til fodboldens verden, finder man den samme gensidige dæmonisering, fx mellem Liverpool og Manchester, hvor de to klubber set udefra ser temmelig ens ud. Ofte finder man imidlertid også en idealisering af "de andre", fx når indianernes harmoniske pagt med naturen idylliseres.